

PL | Szlak Tradycji – cieszyńskie „ziwobyci”

Zbiornik wodny TON w Goleiszowie (PL)

Pierwszym przystankiem na szlaku jest urokliwy zbiornik wodny TON w Goleiszowie. Nazwa „Ton” pochodzi z języka niemieckiego od nazwy "Ton-erde" - glina, który to surowiec był potrzebny do uregulowania odpowiedniej zawartości wapna przy produkcji cementu jako tzw. margiel. Tak więc początkowo właśnie tak nazywano kamieniołom. Później tą potoczną nazwę marglu przeniesiono na utworzony ze ściekających do kamieniołomu wód zbiornik. W kamieniołomie Ton, czyli tzw. „Starej Margłowni” zakończono wydobywanie skał w latach 50-tych XX wieku. Kiedy wyłączono pompy odprowadzające wodę ze spągu, czyli dna wyrobiska, ten zaczął się szybko wypełniać wodą. Już w 1958 roku za zgodą dyrekcji goleszowskiej cementowni, pod zarządem której pozostawał zbiornik, przeprowadzono jego zarybienie. Równocześnie utworzono sekcję wędkarską przy wspomnianym zakładzie.

„TON” to miejsce, gdzie można spotkać ponad 20 gatunków ryb, a także przedstawicieli kilku krajowych gatunków płazów i gadów. Wokół zbiornika Ton znajdują się różnorodne siedliska roślinne; w tym gatunki ciepłolubne, które rosną wzdłuż ścieżek na eksponowanych na południe, nasłonecznionych zboczach. Gmina Goleiszów słynie z bogactwa storczyków. Nie inaczej jest wokół TONU. Przy rybaczówe oraz przy stanowiskach od strony lasu wypatrzeć można te chronione rośliny. W południowej części zbiornika zlokalizowany jest wyjątkowy twór geologiczny. Jest to kilkunastometrowej wysokości kaskada zbudowana z martwicy wapiennej zwanej też fachowo trawertynem. Wokół jeziora umiejscowione zostały tablice, na których przeczytać można wiele ciekawych informacji.

„TON” to również miejsce, w którym organizowane są zawody wędkarskie, a także inne imprezy plenerowe. Imprezy te cieszą się bardzo dużym zainteresowaniem uczestników zmagania i kibiców.

Pszczele miasteczko im. Jana Gajdacza w Dzięgielowie (PL)

Na południowym stoku Mołczyzna w Dzięgielowie, w pobliżu dawnego przejścia granicznego w Lesznej Górnej, na skraju lasu w starym wyrobisku kamieniołomu Jan Gajdacz założył pasiekę. Tak opisał początki powstania tego niezwykłego miejsca: chciałem upiększyć moją skromną pasiekę, która liczyła 20 uli. Wymyśliłem i zrobiłem dwie chatki drewniane, w których zamieszkały pracowite pszczołki. Było to tak piękne, że postanowiłem sobie – mimo trudności zdrowotnych – zamienić wszystkie ule na takie góralskie chatki. I tak co roku budowałem 2 domki, bo na więcej nie było sił. Powstało wszystkich 20.

W ten sposób Jan Gajdacz wybudował unikatowe na skalę europejską „Pszczele Miasteczko”, gdzie spędzał każdą wolną chwilę. W krótkim czasie zdobyło ono szeroki rozgłos i uznanie wśród zwiedzających. Pan Jan chętnie dzielił się swoją fascynacją, opowiadał o pszczołach i efektach ich pracy. Rocznie jego pasiekę odwiedza nawet kilkadziesiąt wycieczek z całego kraju, a także z Czech, Słowacji, Austrii, Holandii, Niemiec i Szwajcarii. W 2007 r. pasieka „Pszczele Miasteczko” została nagrodzona w konkursie „Piękna Wieś Województwa Śląskiego” w kategorii „Najpiękniejsza zagroda”.

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRACZAMY GRANICE
2014—2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Jablonków (CZ)

Jablonków jest punktem wyjścia szlaków turystycznych na Kozubową (Kozubová), Stożek (Stožek), Baginiec (Bahenec) i Girową (Gírová). Centralnym punktem miasta i zarazem punktem wyjścia jest Rynek Mariański z barokową rzeźbą Imacullaty (z 1755 roku) oraz fontanną. Wokół centrum można zobaczyć liczne kamienice mieszczkańskie – Muzeum Ziemi Cieszyńskiej z ekspozycją o regionalnej tematyce – jabłonkowski Ratusz w stylu wiedeńskim (1903 – 1905). Przez Rynek Mariański prowadzą nie tylko szlaki turystyczne, ale również główna czesko-polska trasa rowerowa Euroregionu Těšínské Slezsko – Śląsk Cieszyński. W mieście istnieje także ścieżka dydaktyczna „Przyroda Jabłonkowa”. Na tej trasie o długości 8 km znajduje się 10 tablic informacyjnych, przedstawiających historię miasta oraz jego faunę i florę. Na trasie ścieżki czeka również mnóstwo ciekawostek, jak chociażby Diabli Młyny na Girowej.

Jablonków od 1947 r. jest gospodarzem imprezy kulturalnej „Gorolski Święto”, która odbywa się corocznie w sierpniu. Organizatorami tego wydarzenia jest koło PZKO z Jabłonkowa.

CZ | Stezka Tradic - těšínské „žiwobyci”

Rybník TON v Goleiszowě (PL)

První zastávkou na trase je půvabný rybník TON v Goleiszowě. Nevšední název „TON“ pochází z německého výrazu „Ton-erde” neboli hlína, která se využívala k úpravě vhodného množství vápna při výrobě cementu jako tzv. slín (polsky „margiel“). Tímto pojmem se zpočátku označoval i celý místní kamenolom. Později tento název přejal rybník, ze kterého do kamenolomu stékala voda. V kamenolomu Ton, neboli ve „Starej Marglowni“, byla těžba kamene zakončena v 50. letech 20. století. Po vypnutí čerpadel, jež odváděla vodu ze dna kamenolomu, se místo rychle začalo zaplňovat povrchovou vodou. Už v roce 1958 se souhlasem vedení cementárny v Goleiszowě, pod jejíž správou tato vodní nádrž zůstala, sem byly nasazeny ryby. Zároveň u tohoto podniku vznikl rybářský oddíl.

V rybníce dnes žije na dvacet druhů ryb a také zástupců několika tuzemských druhů plazů a obojživelníků. V okolí rybníka se nacházejí pestré rostlinné lokality včetně teplomilných druhů flóry, které rostou u stezek na jižních, prosluněných stráních. Obec Goleiszów je známá bohatým výskytem orchidejí. Nejinak tomu je v okolí rybníka Ton. Tyto chráněné rostliny lze spatřit jak u rybářské chaty, tak na stanovištích blíže lesu. Na jižní straně rybníka se nachází výjimečný geologický útvar. Je to více než stometrová kaskáda tvořená vápencovým nerostem, tzv. travertinem. Kolem jezírka jsou rozmístěny cedule, na nichž se lze dočíst řadu zajímavostí.

TON je zároveň místem, kde se často pořádají rybářské závody a další venkovní akce. Ty se těší obrovskému zájmu jak samých účastníků těchto klání, tak početných diváků.

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRACZAMY GRANICE
2014—2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Včelí městečko Jana Gajdacze, Dziegiełów (PL)

Na jižní svazích stráně Mołczyna v obci Dziegiełów, nedaleko bývalého hraničního přechodu v Horní Líštné, na okraji lesa na místě starého kamenolomu, založil Jan Gajdacz včelí úly. Takto sám popsal počátky vzniku tohoto nevšedního místa: „Chtěl jsem kdysi zkrášlit své skromné úly, kterých jsem měl celkem dvacet. Proto jsem navrhl a vybudoval dvě dřevěné budky, které se staly domovem pro pracovitě včeličky. Působilo to tak krásně, že jsem se rozhodl – navzdory svým zdravotním problémům – změnit všechny své úly na podobné chatky v horalském stylu. A tak jsem rok co rok stavěl dva domky, neboť na víc mi nestačilo sil. Nakonec jich vznikla celá dvacítká.”

Tak tedy Jan Gajdacz vybuvoval evropský unikát, tzv. „Včelí městečko”, kde trávil každou volnou chvíli. Zakrátko si toto nevšední místo získalo širokou popularitu a obdiv návštěvníků. Pan Jan se rád dělil o svou fascinaci, vyprávěl o včelách a výsledcích jejich pilné práce. Každoročně jeho dílo obdivuje na několik desítek výletních skupin nejen z Polska, ale i z ČR, Slovenska, Rakouska, Nizozemí, Německa anebo Švýcarska. V roce 2007 bylo „Včelí městečko” oceněno v soutěži „Krásy venkova Slezského vojvodství” titulem v kategorii „Nejkrásnější zahrada”.

Jablunkov (CZ)

Jablunkov představuje východisko turistických tras na vrchy Kozubová, Stožek, Bahenec a Gírová. Středobodem města a zároveň východiskem výletů do okolí je Mariánské náměstí s barokní sochou Neposkvrněné Panny Marie (z roku 1755) a kašnou. V centru města lze obdivovat řadu měšťanských domů: Muzeum Těšínska s expozicí věnovanou regionální tematice anebo jablunkovskou radnici ve vídeňském slohu (1903 – 1905). Mariánské náměstí protínají nejen turistické trasy, ale zároveň hlavní česko-polská cyklotrasa Euroregionu Těšínské Slezsko – Śląsk Cieszyński. Městem rovněž prochází naučná stezka „Příroda Jablunkovska”. Na této trase o celkové délce 8 km se nachází 10 informačních tabulí, které přibližují historii města, místní fauna a flóru. Na trase stezky čeká na návštěvníky i řada zajímavostí, jako například Čertovy mlýny na Gírové.

Jablunkov hostí od roku 1947 kulturní akci „Gorolski Świąto”, která se odehrává každý rok v srpnu. Organizátorem této události je místní sdružení PZKO z Jablunkova.

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRACZAMY GRANICE
2014–2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO